

SEZONA 1921/22 · ŠTEVILKA 12

GLEDALIŠKI LIST

IZDAJA UPRAVA NA
RODNEGA GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI · UREJA
MILAN PUGELJ

CENA 2 D.

Spored za 12. teden.

Drama

Sobota, 17. decembra	— Slavnostna predstava v proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra. Jugana, vila najmlajša; Komediya zmešnjav.	Izven.
Nedelja, 18. decembra,	ob treh popoldne. — Pampeliška.	Izven.
Nedelja, 18. decembra,	ob osmih zvečer. - Pohujšanje v dolini šentflorjanski.	Izven.
Poned., 19. decembra	— Roza Berndova.	E
Torek, 20. decembra	— Zaprto.	
Sreda, 21. decembra	— Roza Berndova.	A
Četrtek, 22. decembra	— Revizor.	Izven.
Petek, 23. decembra	— Zaprto.	
Sobota, 24. decembra	— Zaprto.	
Nedelja, 25. decembra,	ob treh popoldne. — Komediya zmešnjav.	Izven.
Nedelja, 25. decembra,	ob osmih zvečer. - Peterčkovе poslednje sanje.	Izven.
Poned., 26. decembra,	ob treh popoldne. — Peterčkovе poslednje sanje.	Izven.
Poned., 26. decembra,	ob osmih zvečer. - Revizor.	Izven.
Torek, 27. decembra	— Zaprto. <i>P. sanje!</i>	

Opera

Sobota, 17. decembra	— <u>Prodana nevesta.</u>	Izven.
Nedelja, 18. decembra	— Werther.	Izven.
Poned., 19. decembra	— Zaprto.	
Torek, 20. decembra	— Boris Godunov.	B
Sreda, 21. decembra	— Bohème.	D
Četrtek, 22. decembra	— Carmen.	C
Petek, 23. decembra	— Zaprto.	
Sobota, 24. decembra	— Zaprto.	
Nedelja, 25. decembra	— Werther.	Izven.
Poned., 26. decembra	— Prodana nevesta.	Izven.
Torek, 27. decembra	— Zaprto.	

Slavnostna predstava v proslavo rojstnega dne
Nj. Vel. kralja Aleksandra.

Jugana, vila najmlajša

Dramska vizija v enem dejanju. Spisal M. Korolija, prevel
R. Peterlin - Petruška.

Režiser: O. ŠEST.

Jugana	ga Šaričeva.
Ranjeni komita	g. Železnik.
Drugi komita	g. Šubelj.

Komedija zmešnjav

Veseloigra v petih dejanjih (4 slikah). Spisal Wiliam
Shakespeare. Prevel Oton Župančič.

Osebe glej na 7. strani.

IV

PRINCESA PAMPELIŠKA.

Pravljica v osmih slikah z godbo in plesom. Češki spisal Jaroslav Kvapil. Poslovenil Anton Funtek. Pesmi vglasbil Fr. Herzog.

Režiser : DANILO.

Ubogi kralj	g. Daneš.
Princesa Pampeliška	gna V. Danilova.
Njena dojka	gna Rakarjeva
Obrednik	g. Smerkolj
Kuhar	g. Strniša
Mogočni princ španski	g. Gabrščik
Vojvoda	g. Medven
Vojak	g. Gabrič
Honza	g. Drenovec
Mama	ga Danilova
I. pastir	g. Šubelj
II. pastir	gna S. Danilova.
III. pastir	gna Gorjupova
Sosedova hči Dorka	gna M. Danilova
Primator krepostnega mesta	g. Ločnik
Odbornik	g. Lipah
Primatorjev sin	g. Peček
Njegov prijatelj	g. Kralj
Stražnik	g. Gregorin
Potepuh	g. Terčič.

Sedem zamorčkov, vile, španski vojaki, stražniki.

Nove dekoracije naslikal g. Skružny.

Prvo dejanje: Kako je princesa Pampeliška utekla ubogemu kralju, in kako jo je Honza našel.

Drugo dejanje: Kako so princeso Pampeliško in Honza zaprli v ječo in kako sta ušla.

Tretje dejanje: Kako je princesa Pampeliška Honzi odcvetala in kako mu je odcvela.

Četrto dejanje: Kako je odnesel princeso Pampeliško sneženi metež v zrak.

(Pampeliška pomeni slovensko regrat.)

Pohujšanje v dolini šentflorjanski.

Farsa v treh dejanjih. Spisal Ivan Cankar.

Režiser : O. ŠEST.

Krištof Kobar, imenovan Peter	g. Kralj.
Jacinta	ga Šaričeva.
Župan	g. Gregorin.
Županja	ga Juvanova.
Dacar	g. Plut.
Dacarka	ga Wintrova.
Ekspeditorica	gna Rakarjeva.
Učitelj Šviligoj	g. Gaberščik.
Notar	g. Daneš.
Štacunar	g. Ločnik.
Štacunarka	gna Rovanova.
Cerkovnik	g. Rogoz.
Debeli človek	g. Cesar.
Popotnik	g. Železnik.
Zlodej	g. Peček.
I. gost	g. Medven.
II. gost	g. Lipah.
I. sluga	g. Šubelj.
II. sluga	g. Gabrič.

Godi se v dolini šentflorjanski ob današnjih časih.

ROZA BERNDOVA

Igrokaz v petih dejanjih. Spisal G. Hauptmann. Poslovenil Jos. Wester.

Režiser: O. ŠEST.

Bernd, oskrbnik v p.		g. Daneš.
Roza,	} njegova otroka {	 ga Danilova.
Martica		 gna Gorjupova.
Krištof Flamm, graščak		g. Peček.
Gospa Flammova		ga Borštnikova.
Artur Streckmann, strojnik		g. Gabersčik.
Avgust Keil, knjigovez		g. Železnik.
Hahn,	} delavci na polju {	. g. Strniša.
Heinzel,		. g. Gabrič.
Goliš,		. g. Medven.
Stara Goliševka,		. gna Rakarjeva.
Kleinert		. g. Lipah.
Velika dekla,	} pri Flammovih {	. . . gna Rovanova.
Mala dekla,		. . . gna Zimčeva.
Hišna		. . . gna Šturmov.
Orožnik		. g. Smerkolj.

REVIZOR

Komedija v petih dejanjih. Spisal Nikolaj Vasiljevič Gogolj,
preložil Ivan Prijatelj.

Režiser: BORIS PUTJATA.

Anton Antónovič Skvoznik - Dmuha-
nóvskij, mestni poglavar g. Putjata.
Ana Andréjevna, njegova žena . . . ga Škerlj-Medvedova k. g.
Márja Antónovna, njegova hči . . . gna Vera Danilova.
Luká Lukič Hlópov, šolski nadzornik . . . g. Ločnik.
Njegova žena gna Bolotova.
Amos Fjódorovič Ljápkin-Tjápkin,
sodnik g. Gaberščik.
Artémij Filípovič Zemljanika, oskrbnik
dobrodelnih zavodov g. Danilo.
Iván Kuzmič Špékin, poštar g. Peček.
Peter Ivánovič Dóbčinskij,) mestna (g. Lipah.
Peter Ivánovič Bóbčinskij,) graščaka (g. Železnik.
Iván Aleksándrovič Hlestakóv,
uradnik iz Peterburga g. Daneš.
Osip, njegov sluga g. Kralj.
Kristiján Ivánovič Hiebner, okrožni
zdravnik g. Kovič.
Stjepán Ivánovič Korobkin, ugleden
mož mesta g. Mušič.
Njegova žena gna Mira Danilova.
Stjepán Ilič Uhovjórto, policijski
nadzornik g. Strniša.
Svistunóv,) stražnika (. g. Bitenc.
Deržímorda,) g. Šubelj.
Abdúlin, trgovec g. Medven.
Prvi trgovec g. Smerkolj.
Drugi trgovec g. Kudrič.
Fevronija Petróna Pošljópkina, klju-
čavničarka ga Juvanova.
Podčastnica gna Rakarjeva.
Miška, poglavarjev sluga g. Gabrič.
Natakar gna Gorjupova.

Gosti moškega in ženskega spola, trgovci, meščani, prosivci.

Dekoracije je po načrtih g. Haritonova izvršil g. Skružny. Kostume sta
izdelala po načrtih g. Šadikova ga Waldsteinova in g. Raztresen.

Komedija zmešnjav

Veseloigra v petih dejanjih (4 slikah). Spisal Wiliam Shakespeare. Prevel Oton Župančič.

Režiser: O. ŠEST.

Solinus, vojvoda efeški	g. Gaberščik.
Aegeon, trgovec iz Sirakuze	g. Ločnik.
Emilija, Aegeonova žena, opatica v Efezu	gna Rakarjeva.
Antifolus Efežan, { dvojčka, sinova /	g. Kralj.
Antifolus Sirakužan, { Aegeona in Emilije }	g. Šest.
Dromio Efežan, { dvojčka, služabni- /	g. Daneš.
Dromio Sirakužan, { ka Antifolov }	g. Plut.
Baltazar, {	g. Kovič.
Pietro, { trgovci }	g. Markič.
Antonio, {	g. Lipah.
Angelo, zlatar	g. Gregorin.
Ščip, šomašter in zagovornik	g. Peček.
Adrijana, žena Antifola Efežana	ga Danilova.
Lucijana, njena sestra	gna M. Danilova.
Miranda, krčmarica	gna Bergantova.
Ječar	g. Štrniša.
Sluga Adrijane	g. Šubelj.

Sodni sluge, dvorjani, stražniki, redovnice, rabelj.

Dejanje se vrši v Efezu.

Po tretji sliki daljša pavza.

Peterčkove poslednje sanje

Božična povest v štirih slikah. Spisal Pavel Golia.

Režiser: O. ŠEST.

I. Jezušček obdaruje bolnega Peterčka.

Peterček	gna Vera Danilova.
Babica	ga Juvanova.
Berač	} g. Peček.
Čarodej Grča	
Mamica	ga Wintrova.
Mesec, princ lazurnih dalj	g. Lipah.
Jezušček, Marija, sv. Jožef.	

II. Pri kralju Matjažu.

Peterček	gna Vera Danilova.
Čarodej Grča	g. Peček.
Mesec, princ lazurnih dalj	g. Lipah.
Mamica	ga Wintrova.
Kralj Matjaž	g. Danilo.
Kraljica Alenka	ga Avgusta Danilova.
Kraljična Alenčica	gna Mira Danilova.
Poveljnik telesne straže	g. Železnik.
Prvi vojščak	g. Kralj.
Drugi vojščak	g. Šubelj.
Tretji vojščak	g. Strniša.
Vratar	g. Drenovec.
Glasnik	g. Bitenc.
Matjaževi vojščaki in vitezi, dvorne dame, paži.	

III. Sveta noč v gozdu.

Peterček	gna Vera Danilova.
Čarodej Grča	g. Peček.
Mesec	g. Lipah.
Mamica	ga Wintrova.
Oče Hrast, župan ^{gorjanski} gorjanskih	g. Gregorin.
Čarodejka Bukva	gna Rakarjeva.
Meglica-Krasotica	ga Šaričeva.
Palček-Strahopetček	gna Gorupova.
Jezušček	* * *
Marija	* * *
Sv. Jožef	* * *
Gasper, } Sv. trije kralji {	g. Daneš.
Miha, }	g. Šest.
Baltazar, }	g. Gaberščik.

Angeli, Palčki, Palčice, gozdno prebivalstvo: drevesa, živali itd.

IV. Jezušček odpelje Peterčka k mamici.

Peterček	gna Vera Danilova.
Mamica	ga Wintrova.
Berač	g. Peček.
Babica	ga Juvanova.
Bog Oče, Jezušček, Marija, sv. Jožef, sv. Trije kralji, sv. Miklavž, svetniki, angeli.	

PRODANA NEVESTA

Komična opera v treh dejanjih. Besedilo spisal K. Sabina, prevel A. Funtek. Vglasbil B. Smetana.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: F. BUČAR.

Krušina, kmet	g. Trbuhović.
Katinka, njegova žena	gna Kalouskova.
Marinka, njiju hči	gna Kalinova.
Miha	g. Zorman.
Neža, njegova žena	ga Smolenskaja.
Vašek, njiju sin	g. Mohorič.
Janko, Mihov sin iz prvega zakona	g. Drvota.
Kecal, mešetar	g. Zathey.
Vodja glumačev	g. Simončič.
Esmeralda, plesalka	ga Trbuhovičeva.
Indijaneec	g. Drenovec.

Godi se v večji češki vasi v sedanjosti. — Balet priredil baletni mojster Pohan. Plešejo gne Svobodova, Vavpotičeva in Moharjeva ter g. Maliatsky. — Dekoracije naslikal g. Skružný. — Prva vprizoritev l. 1866. v Pragi.

I. Žegnanje. Mešetar Kecal pregovori Marinkine starše, da obljubijo svojo hčer bedastemu Vašku. Marinka ne privoli v možitev, ker hoče ostati zvesta svojemu Janku.

II. Vašek se snide v krčmi s prisojeno mu nevesto, ki je ne pozna in ki mu izviije prisego, da Marinke ne poroči, ker ta ljubi že drugega. Janko proda Kecalu za tristo srebrnikov Marinko s pogojem, da postane žena Mihovega sina.

III. Vašek se zagleda v plesalko Esmeraldo, ki ga pregovori, da nastopi zvečer pri glumaški predstavi. V medveda preoblečenega ga vidijo starši in Kecal ter ga hočejo pridobiti za svoj načrt. Vašek pa jim uide, češ, da Marinke ne mara. Ko Marinki pripovedujejo, da jo je Janko zapustil in prodal, jo prepriča šele pismena pogodba, ki ji jo pokaže Kecal, o Jankovi nezvestobi. Zato obljubi vzeti Vaška. Naposled se izkaže, da je tudi Janko Mihov sin in da je po pogodbi Marinka njegova. Oče z veseljem pozdravi svojega dolgo pogrešanega sina in rad privoli v ženitev.

WERTHER

Opera v štirih dejanjih. Besedilo napisali po Goetheju E. Blau, P. Milliet in G. Hartmann. Prevel M. Pugelj. Vglasbil J. Massenet.

Dirigent: A. NEFFAT.

Režiser: F. BUČAR.

Werther (tenor)	g. Kovač.
Lota (mezzosopran)	ga Kayčnik-Thierry-jeva.
Albert (bariton), Lotin ženin	g. Romanowski.
Bailli, Lotin oče (bas)	g. Zupan.
Zofija, Lotina sestra (sopran)	gna Thalerjeva.
Schmidt (tenor)	} prijatelji Baillijevi {
Ivan (bas)	
Brühlmann (bas)	g. Erklavec.
Katica (sopran)	ga Erklavčeva.

Otroci Baillijevi, meščani in meščanke, sluge.

Godi se v okolici in v mestu Wetzlar na Nemškem od julija do decembra leta 1788. — Dekoracije izdelala gg. Fajtinger in Magolič.

Prva predstava se je vršila 16. februarja 1892 v dvorni operi na Dunaju. V Parizu so opero prvič igrali 16. januarja 1893 v „Opéra-Comique“.

I. Baillijev dom. Bailli, oče Lotin, stanuje v gradiču nekega kneza blizu malega mesteca na Nemškem. Na terasi stanovanja uči svoje otroke peti božično pesem, kar pridejo prijatelji in znanci po Loto, ki je ž njimi vred povabljen na ples. Werther, ki je tudi povabljen na ples, pride, občuduje ta krasni kotiček priproste domačije. Lota poskrbi pred odhodom na ples še vse potrebno in dá otrokom kruha kot namestnica umrle matere, potem odide z Wertherjem na ples. Albert, Lotin ženin, se vrne iz potovanja, obžaluje, da Lote ni doma in reče, da pride jutri. Werther in Lota se vrmeta s plesa, on ji razodene svojo ljubav, ona pa mu pove, da je nevesta Albertova. Werther odide nesrečen.

II. Pod lipami. Albert in Lota sta poročena. V cerkvi je služba božja, ljudstvo prihaja, med njimi tudi Albert in Lota.

Werther vidi zakonsko dvojico in da duška svoji nesreči v otožnem spevu. Ko gre Albert mimo, nagovori Wertherja rekoč, da mu je znano, da ljubi Loto, toda on to rad odpusti. Werther se mu srčao zahvali za prijateljsko zaupanje in obljubi, da se odreče tej sreči. Zofija, Lotina sestra, pride s cveticami, namenjenimi župniku, ki slavi danes 50 letnico svoje poroke. Zofija nagovarja Wertherja, naj tudi on pride na današnjo slavnost, kjer bodo tudi plesali, in odide v župnišče. Werther očita sam sebi laž, češ, Albertu ni povedal resnice, in hoče oditi, ali Lota mu stopi nasproti iz cerkve gredoč. V njiju razgovoru se pokaže, da hoče ostati zvesta svojemu soprogu, da se morata ločiti, četudi ne za vekomaj. Odhajajoča reče Wertherju, naj jo poseti božični dan.

III. Lota in Werther. Lotina soba. Lota se spominja Wertherja, čita njegova pisma ter prosi Boga, naj ji iztrga to ljubezen iz srca. Nenadno vstopi Werther. V daljšem razgovoru ji zatrjuje nepremagljivo ljubezen, roteč jo, naj prizna resnico, naj bo njegova. Lota se bori, se obvladuje ali končno zmaga ljubezen, ne brani se več njegovega objema. Ko se zave, kaj je storila, zbeži v sosedno sobo. Werther v obupu sklene usmrtiti se. — Albert se vrne domov, vidi odprte duri in prazno sobo, pokliče Loto, zapazi njeno zadrego ter vpraša, kdo da je bil baškar tu. Sluga prinese pismo Wertherja, v katerem prosi Werther Alberta, naj mu posodi svoja dva samokresa, ker mora iti na dolgo potovanje. Albert veli Loti, naj da slugi samokresa. Tako mora Lota sama izročiti orožje, s kojim se Werther usmrti. Po odhodu Albertovem hiti Lota k Wertherju, da prepreči nesrečo.

IV. Wertherjeva smrt. Wertherjeva soba. Božični večer. Werther leži ob mizi smrtno ranjen. Lota prihiti vsa preplašena ali kmalu spozna, da mora Werther umreti. Lota razodene umirajočemu Wertherju svojo vročo ljubezen, ga poljubi, in kmalu na to izdihne Werther svojo blago dušo.

BORIS GODUNOV

Muzikalna ljudska drama v 7 slikah. Vglasbil M. P. Musorgski, predelal in instrumentiral N. Rimski-Korsakov. Besedilo po Puškinu in Karamzinu poslovenil C. Golar.

Dirigent: F. RUKAVINA.

Režiser: BORIS PUTJATA.

Boris Godunov, ruski car (bariton)	g. Levar.
Feodor, \ njegova / (mezzosopran)	gna Kalouskova.
Ksenija, / otroka \ (sopran)	gna Kalinova.
Dojilja	ga Smolenskaja.
Knez Vasilij Ivanovič Šujski, (tenor)	g. Sovilski.
Pimen, kronist, menih, (bas)	g. Zathey.
Napačni Dimitrij (Grigorij Otrepjev, tenor)	g. Kovač.
Marina Mnišek, hči vojvode iz Sandomira	gna Rewiczewa.
Varlaam \ vagabunda / (bas)	g. Zupan.
Misajil } (tenor)	g. Mohorič.
Krčmarica (mezzosopran)	gna Sterkova.
Blaznik, (tenor)	g. Trbuhovič.
Telesni bojar, (tenor)	g. Bratuž.
Lovicki, \ jezuita / (bas)	g. Zorman.
Cernjakovski } (bariton)	g. Perko.
Stotnik, (bas)	g. Zorman.

Glasovi iz ljudstva, bojarji, otroci bojarjev, strelci, straže, stotniki, magnati; poljske plemkinje, deklice iz Sandomira, romarji, narod. Godi se 1598—1605. — Prva vprizoritev l. 1874 v Petrogradu.

Nove dekoracije deloma po načrtu g. Sadikova, deloma po lastnem načrtu naslikal g. Skružný. Nove kostume po načrtu g. Sadikova izdelala ga Waldsteinova in g. Dobrý.

Prva slika: Boris Godunov, ki se je polastil prestola tako, da je umoril malega carjeviča Dimitrija, je kronan in stopa med slavnostno procesijo v cerkev, kjer se pokloni senci svojih prednikov. Narod ga navdušeno slavi.

Druga slika: Starček Pimen piše ruski letopis in končava z umorom Dimitrija. Navzoč je Grigorij Otrepjev, katerega muči tudi v sanjah častiljubna misel, kako bi izrabil v svojo korist dogodek o ubitem carjeviču Dimitriju, za katerega se pozneje izda.

Tretja slika se vrši v krčmi na litvanski meji. Dva vagabunda, Varlaam in Misajil, tipična za rusko življenje, sta pripeljala sem Otrepjeva, ki je pobegnil iz samostana. Pride policija, ki išče Otrepjeva, kajti samostan ga je bil že naznanil oblasti. Toda zvitost in smelost Otrepjeva rešita.

Četrta slika se godi v sobi carja Borisa. V njegovi družini vlada prijateljstvo, toda nad glavami vseh visi težka usoda. Borisa muči zavest, da je kriv nesreče svoje rodbine in svojega naroda. Knez Šujski mu prinese zdajci vest o groznem pojavu: ubit carjevič je tu v osebi lažnega Dimitrija. Ubogi car zapade strašni oblasti svoje težke vesti.

Peta slika. Deklice slave lepoto svoje gospodarice Marine, hčerke vojvode Sandomirskega. Lažni Dimitrij je vanjo zaljubljen. Marina ni zaljubljena, temveč častihlepna. Laska ji, postati ruska carica. Zato ga podpihuje na boj in mu obljubi ljubezen, če postane car.

Šesta slika se dogaja pod mestom Kromi. Otrepjevi pristaši so naščuvali sodrgo zoper Borisa in njegovo oblast. Ravnokar zasmehuje drhal Borisovega bojarja Hruščova. V to pride od rojstva blazni Ivanič, simbol uboge Rusije, ki jo potepta vsak, komur je ljubo. Vagabunda Varlaam in Misajil agitirata uspešno za Dimitrija. Nastopita dva jezuita, ki sta simbol nesreče Dimitrija, zakaj za časa svojega vladanja je dovolil propagirati papizem. Sodrga hoče oba obesiti, prihod Dimitrija ju reši. Narod vse pozabi in gre navdušeno za Dimitrijem.

Sedma slika. Bojarji se posvetujejo v granoviti palači v Moskvi. Knez Šujski, sovražnik Borisov, jim pripoveduje o bolezni carja, ki prihaja ves v njeni oblasti. Starček Pimen — naročil ga je nalašč Šujski — pripoveduje o čudežih, ki se prikazujejo na grobu ubitega carjeviča. To pripovedovanje stre Borisu zadnje sile. Car čuti bližino smrti, poslovi se od svojega sina in hoče v samostan, da najde tam odpuščenje za svoj strašni greh. Toda umira tik svojega prestola, katerega je osvojil za tako grozno ceno.

La Bohème

Opera v 4 dejanjih. Po H. Murgerju napisala G. Giacosa
in L. Illica, vglasbil G. Puccini.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Rudolf, poet (tenor)	g. Kovač.
Marcel, slikar (bariton)	g. Romanowski.
Schaunard, glasbenik (bariton)	g. Trbuhović.
Collin, filozof (bas)	g. Zupan.
Mimi (sopran)	gna Žikova.
Musette (sopran)	gna Thalerjeva.
Alcindor (bas)	} g. Zorman.
Benoit (bas)	
Parpignol (tenor)	g. Mohorič.
Carinski stražnik (bas)	g. Drenovec.

Dijaki, šivilje, meščani, prodajalci, vojaki, natakariji, otroci.

Godi se v Parizu približno leta 1830. Prva vprizoritev
leta 1897. v Turinu.

I. V manzardi. Pesnik Rudolf in slikar Marcel zmrzujeta v nezakurjeni sobi, premišljujoč, kako bi jo ogrela. Rudolf se odloči žrtvovati svoj rokopis neke drame, zakuri ž njim in oba se pri peči veselita toplote. Pridružita se jima filozof Collin in glasbenik Schaunard. Poslednji je bil k sreči zaslužil nekoliko srebrnjakov s tem, da je na željo nekega Angleža toliko časa sviral, dokler ni poginil papagaj, ki je bil Angležu nadležen.

Četvorica umetnikov pozabi vse nadloge siromaštva, popiva veselo, razuzdano, ali kruta usoda že prihaja v osebi hišnega gospodarja Benoit-a, ki prinese pobotnico za 3 mesečno stanarino. Ali naši umetniki se ne dajo z lepa preplašiti; z najsladkejšimi besedami vabijo Benoit-a, naj ž njimi pije, kar se jim tudi kmalu posreči. Benoit sicer poskuša dobiti denar, ali četvorica se ne uda in Marcel omeni, da je bil Benoit, dasi je oženjen, nedavno zvalil v past mlado krasotico. Četvorica hlini razljučenost, očita Benoit-u nečistost, ter ga končno pahne skozi vrata. Rudolfovi prijatelji odhajajo v kavarno, on pa obljubi priti za njimi, ker hoče končati neko pesniško delo. Mračni se že in delo pesniku ne gre izpod rok; kar potrka nekdo na vrata. Rudolf odpre, vstopi Mimi, njegova sosedka, ki ji je ugasnila sveča. Šibka deklica namah omedli, Rudolf se trudi, pomagati ji, toda ona se predrami in hoče oditi; prižgana sveča ji na pragu spet ugasne, prižge jo vnovič in zdaj zapazi, da je izgubila ključ svoje sobe, ko je omedlela. Oba iščeta ključ v temi,

Rudolf ga najde in vtakne v žep. Dražestna deklica je pesnika očarala, ali tudi ona že gori zanj, v razgovoru si vzajemno razodeneta ljubezen ter skleneta ostati skupaj. Srečna se napotita za prijatelji v kavarno.

II. Na trgu v quartier latin. Veselo vrvenje pred kavarno „Momus“. Tudi naša četvorica je tu, Rudolf v družbi z Mimi. Snidejo se v kavarni in popivajo. Marcel je slabe volje, ker ga je bila zapustila Musette, ki je sedaj ljubica bogatega starikavega gizdalina Alcindora. Kar se prikaže znana krasotica Musette, za njo Alcindor. Musette takoj zapazi svojega Marcela in sede nalašč k sosedni mizi, blizu njega, da ga zopet pridobi. Na poti pa ji je Alcindor, zato hlini bolečine na nogi, češ, čevlji jo tišči. Alcindora pošlje s čevljem k bližnjemu čevljarju, tako se ji je mogoče združiti z Marcelom, ki jo spet radostno sprejme. Začuje se vojaška godba. Ko pride mimo, se ji vesela množica pridruži, na čelu je naša četvorica z Mimi in Musette, prepustivši plačilo računa v kavarni Alcindoru.

III. Pri barieri d' Enfer. Rudolf in Mimi ne živita več složno, ljubezen Musette in Marcela je tudi že precej zrahljana. Marcel, Rudolf in Musette popivajo v veseli družbi v gostilni, Mimi pride in prosi Marcela za svet. Marcel pravi, naj se ločita, Mimi meni, da bi bilo res najboljše tako. Ker Rudolf baš prihaja iz krčme, svetuje Marcel, naj Mimi odide. Mimi gre, ali skriva se v bližini. Marcel opominja Rudolfa, naj ne bo ljubosumen, naj se spravi z Mimi in spet v ljubezni veselo ž njo živi. Rudolf pravi, da iskreno ljubi svojo Mimi, da je pa njegova ljubav ne more oteti preteče smrti, sumljivi kašelj da jo ugonobi. Škrita Mimi je vse čula, stopi k Rudolfu in hoče poslavljajoč se oditi. On ji prigovarja, ali ona pravi, da hoče zopet biti sama in izdelovati umetne cvetice kakor poprej. Ganjena vzameta slovo in odideta. Musette in Marcel sta se zopet sprla in se jezna razideta.

IV. V manzardi. Siromašna četvorica uganja svoje burke, kar prihiti Musette in pové, da ji sledi na smrt bolna Mimi. Hitro ji pomagajo vsi, položijo jo na postelj in kmalu ji toliko odleže, da more govoriti. Da morejo preskrbeti zdravil, sklenejo, zastaviti in prodati kar kdo more; Mimi in Rudolf ostaneta sama. Ko se vrnejo prijatelji, je Mimi že oslabela, mirno leži na postelji. Vsi mislijo, da spi, ali kmalu se uverijo, da je mrtva.

CARMEN

Opera v 4 dejanjih po Prosperu Mérimée-ju napisala
H. Meilhac in L. Halévy, vglasbil G. Bizet.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Carmen (mezzosopran)	ga Kavčnik-Thierryjeva.
Don José, dragonski podčastnik (tenor) .	g. Drvota.
Escamillo, toreador (bariton)	g. Levar.
Micaëla, kmečko dekle (sopran)	ga Lovšetova.
Frasquita, ciganka (sopran)	gna Thalerjeva.
Mercédes, ciganka (sopran)	gna Šterkova.
Dancairo, tihotapec (tenor)	g. Mohorič
Remendado, tihotapec (tenor)	g. Trbuhovič
Zuniga, dragonski častnik (bas)	g. Zathay
Morales, dragonski podčastnik (bariton) .	g. Zorman

Ljudstvo, vojaki, otroci, delavke tovarne za cigarete, tihotapci.

Plese priredil g. baletni mojster Pohan. Plešejo: gospodične Svobodova, Chladkova, Špirkova, g. Pohan in baletni zbor.

Nove dekoracije naslikal g. V. Skružný.

Godi se na Španskem v začetku 19. stoletja.

Prva vpriporitev leta 1874. v Parizu.

I. Trg v Sevilli. Micaëla išče med vojaki svojega zaročenca Don Joséja; ker ga ne najde, zopet odide. Z novo stražo pride José. Ko se začuje zvonec tovarne za cigarete, pridejo delavke, med njimi Carmen, obče znana krasna koketa. Mladenci, ki so jo že pričakovali, se ji laskajo, ne da bi kaj dosegli; njej je všeč edino le José. Vrnivša se Micaëla prinese Joséju pismo od doma in mu pripoveduje o ljubezni njegove skrbne matere. José se ganjen spominja ljubeče matere in rojstnega kraja ter naroči odhajajoči Micaëli, naj mater presrečno pozdravi in poljubi. V tovarni nastane prepir in pretep, zato pošlje poveljnik straže Zuniga narednika Joséja, da napravi red. José privede iz tovarne Carmen, ki je bila neko tovarišico ranila. Poveljnik zapove Carmen zvezano odvesti v zapor. Carmen, dobro vedoč, da lahko omami vsakega moškega, se začne prilizovati Joséju in res kmalu doseže svoj

namen. José se strastno zaljubi vanjo ter jo na poti v zapor izpusti. Zuniga, zapazivši to prevaro, zapove odvesti Joséja v zapor.

II. Na vrtu krčme. Tihotapci in cigani plešejo in popivajo. Začuje se veselo petje prihajajočih »toreadorjev«; med njimi je slaven zmagovalec Escamillo. Vsa družba ga navdušeno pozdravi, in Escamillo pripoveduje o svoji zadnji zmagi v bikoborbi. Po odhodu Escamillovem prigovarjajo tihotapci Carmen, naj gre ž njimi. Carmen pa jih zavrne, poudarjajoč, da pričakuje svojega ljubčka. José pride in kmalu ga Carmen zopet očara s petjem in plesom. Toda začuje se vojaški signal, ki kliče Joséja domov. Carmen je užaljena, da jo hoče José tako kmalu zapustiti, zato mu porogljivo veli, naj le gre nazaj v kasarno. Baš ko se José napoti domov, potrkva zunaj na vrata Zuniga, ker pa mu nihče ne odpre, kar siloma sam odpre in vstopi. Zuniga zapove Joséju, naj gre takoj domov, José se mu upre ter celo preti s sabljo. Tihotapci razorožijo Zunigo in ga, rogaje se mu, odvedo. Po rahlem odporu se José pridruži tihotapcem.

III. V soteski. Tihotapska družba hoče po naporni poti počivati, poprej pa naj se preiščejo pota, je li kje skrit kak carinar, José pa naj med tem straži odloženo blago.

Joséjeva mati je poslala Micaëlo iskat sina. Micaëla pride vsa zbegana, in ko zazre Joséja na skali, ki hoče baš ustreliti prihajajočega Escamilla, se silno ustraši in pobegne. Na vprašanje Joséjevo, česa tu išče, odgovori Escamillo, da je prišel k svoji ljubici Carmen. Po kratkem prerekanju se začne boj z nožem; José bi bil Escamilla premagal, če bi ne bila prihitela Carmen na pomoč. Carmen hoče z Escamilom proč, José pa ji to zabrani. Micaëla roti Joséja naj se vrne domov k umirajoči materi. Globoko ganjen se odpravlja José z Micaëlo na pot, nezvesti Carmen pa reče, da se bosta kmalu zopet videla.

IV. Pred areno v Sevilli. Ljudstvo pričakuje slovitega Escamilla in ga prihajajočega navdušeno pozdravlja. Carmen želi biti priča nove zmage svojega Escamilla in ne posluša svarjenja svojih tovarišic. Ko hoče Carmen stopiti v areno, jo ustavi José, roteč jo, naj gre ž njim, ona pa mu pove, da ljubi Escamilla. José jo ponovno roti, toda zaman; ona sname prstan, ki ji ga je bil podaril José in mu ga vrže pod noge. Besen ji zabode José nož v srce da se zgrudi mrtva.

Gerhart Hauptmann: Roza Berndova.

Hauptmann je danes sivolas mož in praznuje šestdesetletnico. Njegov jubilej je gotovo odličen praznik za Nemce, in vsi ostali, ki stoje na potih kulture Nemcem enako, gotovo snamejo ob tej priliki klobuk, ne samo pred priznanim, da celo genijalnim tvorcem, a tudi pred človekom. Karakteristično je, da je bil baš Hauptmann oni, na katerega se je obrnil Maksim Gorki v minulem poletju za pomoč gladujoči Rusiji. K človeku in k odličnemu možu. Dejal bi: kar je bil Goethe pred časi, to je danes Hauptmann za nemški narod — predstavnik Nemštva — onega širokega — ne onega, katerega poznamo mi iz lastnih izkušenj. — Vprizoritev „Roze“ ni prilika proslave — je samo konsekvence repertoarja, sestavljenega v tednih pred koncem lanske sezone. Ker Hauptmann spada v repertoar vsakega resnega gledališča. In „Roza“ tudi.

Današnji čas je sicer navajen usod, kakor je dodeljena Rozi. Zato morda danes njen naturalizem ne učinkuje tako, kakor je pred leti. . . . A vendar tudi današnji čas ne pozna mnogo dramatikov, ki bi znali zgrabiti tako enostavno dramatično nit s toliko silo.

Mlado dekle ima razmerje s človekom, ki je priklenjen na staro, hromo ženo. Ona jedva dozorela, kipeča v mladosti, on prekipevajoč veselja do življenja. In tako nastanejo posledice. Prav enostavno dekle, včeraj pošteno, energično, silno, postane zločinka, a je v bistvu prav tako poštena, kakor je bila v začetku, ko se je dvignil zastor. Vse se odvrne od nje: tisti, ki je izsiljeval to telo, potem oče . . . vsi se obrnejo od nje, celo gospa Flammova, personificirani altruizem in popustljivost, izgubi ono milino, ki jo je kazala v začetku, ko ni vedela, da ji je Roza vzela ono, kar pravzaprav nikoli ni bilo njeno. Le asket Avgust, ženin, vztrajni ljubimec Roze, ostane, odpušča, veruje in čuti ono, kar je nam skoro neznano: usmiljenje in sočutje in vero v lepše življenje . . .

Morda je Roza za današnji čas prebrutalna — morda. A gotove sence nam ostanejo v spominu vedno. Bolest dekleta . . . krik matere . . . in obup zapuščenosti . . . Ribnik . . . in mrtvo dete . . . Izdajstvo narave . . . izdajstvo ljubezni . . . zakonov prirode!

Knjigarna Heller oferira baš sedaj sedmi in osmi zvezek Hauptmannovih del. „Roza“ je eno izmed prvih . . . Mnogo let je od tega, a malo jih je ostalo od tega časa, čeprav je naturalizem že v poslednjih dihih, ki bi znali tako krepko, tako živo postaviti človeka iz mesa in kosti . . . človeka z dušo . . .

Altruizem, ljubezen k človeku, to je poteza Hauptmanna kot človeka. In zato mu je pisal Gorki kot človeku, ki pozna bedo človeka, kot človeku, ki ima usmiljenje s človekom. —

Pred dolgimi leti se je Roza pri nas že igrala z go. Danilo v naslovni vlogi. Danes se igra zopet.

O. Š.

Nezvesta ljubica.

V opojnem cvetju park žari
in sladek vonj razliva —
a s pajčolanom deklica
obrazek si zakriva.

Kipečih nedrij, bujnih las,
se v žametu sprehaja,
kot črna bi svetnica šla
po stezah sredi raja.

In rosne njene se oči
iskrijo in smehljajo,
vesela je turoba v njih,
in mene ne poznajo.

V temine gozdne se pred njo
grem skrit za grčav gaber.
Izgubljena je Ofelija,
o, Hamlet, bodi hraber.

Za sivim morjem je umrl
njen stric, bogat strašansko
in je zapustil ji zlata
in ženinov neznansko.

Zdaj nosi žalen pajčolan
in črno jaz kravato —
tugujem, joj, za deklico,
nezvesto in bogato.

C. Golar.

Jules Massenet:

(K premijeri „Wertherja“.)

Če premišlujem ali čitam ali slišim glasbo tega senzitivnega Francoza, se mi vedno takorekoč vsiljuje poleg njega slika žene. Slika žene najrazličnejše oblike, toda vedno sličnih lastnosti. Od žene grešnice čez hetero do najsvetejšega ideala žene — madone. „Das ewig weibliche“, bi rekel, igra v duševni vsebini Massenetovega dela glavno vlogo. Mogoče se dá to razložiti z njegovo galsko naturo, skoro bi rekel, z atavizmom prave francoske galanterije, ki je ostala v svoji notranjosti ista od trubadurja, galanthomma iz časov Ludovika XIV., revolucionarnega jakobinca, pristnega buržuja — do današnjega dne. Za drugi važni faktor bi lahko imenoval katolicizem, tisto fino religioznost, kult madone, ki se javlja v mnogih Massenetovih delih: oratorijih in operah.

Senzitivnost vpliva tudi močno na tehnično stran in na formo njegovega dela. Orkester je traktiran vseskozi fino. Sentimentalni septakordi v deljenih godalnih instrumentih, sordine, ki mehčajo naravni zvok, melanholični toni rogov in globokih klarinetov, sanjave arpeggije harf . . ., vse to s sladkimi kantilenami tenorjev, sopranov itd. je narejeno kakor nalašč zato, da bi vplivalo na publikum, posebno na ženski. Ta veliki ljubimec žen je pisal tudi svojo glasbo za žene. Nalašč za nje je izbiral librete k svojim dramatičnim delom, nalašč zanje je pisal marsikatero glavne vloge svojih oper.

Ostrega profila v Massenetovi glasbi ne najdemo. V mnogih njegovih delih lahko zasledujemo in študiramo zgodovino novejših oper, posebno uspele. Samo da je on še vse, kar je karakteristično, zelo pomiril ter prilagodil sentimentalnemu okusu občinstva. Sledove verizma, seveda ne v sirovi obliki italijanskih prvih del v tem stilu, najdemo lahko povsod v njegovi glasbi, ki je vedno dobro narejena, zelo sentimentalna, a manj karakteristična.

Rojen leta 1842. je dobil po končanih študijah za kantato „Rizzio“ rimsko nagrado, ki znači najvišjo pohvalo pariške glasbene akademije. Pozneje je postal član akademije in 1878 profesor na konservatoriju. Kar njegovo delo najbolj karakterizira, so tako zvane „Biblijske drame“, dela prenovljenega, h koncu prejšnjega stoletja zopet oživiljenega stila, tvoreča mejo med oratorijem in opero. Kot najznamenitejše stvaritve

tega stila navajam sledeče: „Marija Magdalena“, „Eva“, biblijska legenda „Devica“. Tudi za orkester je napisal mnogo dobrih skladb, ki so se često igrale. (Suite, orkestralne fantazije, uverture itd.) Slaven je postal najbolj s svojima prvima dvema operama, napisanima za veliko opero v Parizu. Te dve operi sta „Le roi de Lahore“, in „Herodias“. Ne manj slavni sta „Manon“ in „Werther“, v katerih se pojavlja mnogo Puccinijevemu verizmu sličnega. V tem verizmu pa tiči popolnoma „Navarrisienne“. Manj znana je opera „Thaïs“ (vglasbena po znanem romanu Anatola Francea), ki se proizvaja največ na veliki francoski operi in katero pozna naše občinstvo iz lanske sezone. Izmed njegovih zadnjih glasbenih del je posebno ganljiva legenda „Žongler naše preljube gospe“, kjer je zašel Massenet s svoje navadne in obligatne sentimentalnosti v simbolizem in misticizem. K nemški pravljici operi nagiblje popolnoma „Cendrillon“.

Pri nas vprizarjamo ravno „Wertherja“, vglasbenega po Goethejevem romanu. Historija nesrečnega ljubimca, svoj čas tako mnogočitana, ki je povzročila, da je teklo obilo solz po lepih dekliških licih, je danes sicer malo pobledela, ampak bo vendar s svojo sanjavostjo, podprto z mehko Massenetovo glasbo (ne morem si misliti drugega avtorja, ki bi bil sposobnejši, da komponira „Wertherja“), sigurno ugajala našemu občinstvu.

A. Balatka.

Nočna vožnja.

Po dolgem času zvezde spet blešče
in sredi njih se pase luna jasna,
ob cesti snežne jelke se iskré
in pot je nama kratkočasna, krasna.

Drče sani in škriplje suhi sneg
srebrno nam kraguljčki žvenketajo,
in zdi se nama, da je to njih smeh
in da ljubezen najino poznajo.

Rad. Peterlin - Petruška.

Iz božične povesti Pavla Golie „Peterčkove poslednje sanje“.

Monolog Očeta Hrasta.

Božični čas, božični čar!
Pod belo odejo počiva dobrava,
v lesovih med vejami blodi vihar,
in sneg naletava, in sneg naletava — —
Vse belo, vse belo, kamor seže oko,
zastрте so dalje
v belosvilene halje,
nad njimi pa večne skrivnosti se pno.
In z neba priplava
tolažba in mir
nad trpljenje na zemlji,
ko zmračí se daljava,
ko zadrema večer,
in sneg naletava, in sneg naletava — —
Po noči zjasni
se nebo
in zvezde gorijo
in bdijo vso noč nad goro,
a polja srebrna, srebrne pokrajine
žarijo v samoto iz tisoč oči
vsevečno lepoto Gospodove tajne.
Ko jutro pospravi megle iznad dalj,
na drevesih gori kraj kristala kristal
in vse se leskeče
in neslišno šepeče
Stvaritelju hvalo in slavo.

Pesem Matjaževih vojščakov.

Mi kralja Matjaža stražarji smo zvesti,
mi ga čuvamo skrbno v osrčju gore.
Stoletja že spava tu v svoji bolesi,
z njim udani vojščaki in vitezi spe.

Nekoč zasijala bo velika zora,
napočil človeštvu bo veliki dan.
Široko takrat zazijala bo gora,
s svojo vojsko prijahal kralj Matjaž bo na plan.

Prinesel bo narodom srečo in spravo,
prinesel bo ljudstvom dobroto in mir.
Ves svet mu prepeval bo hvalo in slavo,
vsa zemlja slavila bo radosten pir.

A v gosto temo so še časi zastrti,
oj, kje so še zarje Matjaževih dni!
Nikdar ne zapade trohnobi in smrti,
kdor v pesmih in pravljicah ljudskih živi.

Mi kralja Matjaža smo zvesti stražarji,
mi ga čuvamo skrbno v osrčju gore.
Oj, spijo še žarki Matjaževih zarij,
molčijo še pesmi visokega dne.

Pesem Meglice — Krasotice.

Krog smreke tenčie sem srebrnih natkala
že drevi, gredoč.
Kot mlada nevesta, tako je vsa zala
to praznično noč.

V tej gozdni tišini, v samoti tej skriti,
nedostopni ljudem,
sem splela iz najdragocenejših nitij
ji zlat diadem,

da v imenu prirode žarela bo slavo,
ko pride z neba
v to našo tihotno samotno goščavo
Izveličar sveta.

Pesem o kralju Matjažu.

Belca kralj Matjaž zajaše,
bridko sabljo si opaše,
poslovi se od neveste,
od Alenčice vesele,
pa pokliče svoje zveste.
In na brze kakor strele
konje posadi junake,
proti jutru z njimi dirja,
čez vode, gore, močvirja
čez megle in čez oblake.

Eden ga za drugim praša,
kralj, povej, kam pot gre naša.
Toda kralj Matjaž ne čuje,
ne besede, ne prašanja,
belca svojega priganja,
da ognjene strele bljuje,
da leti, ko ptič po zraki.
V sled za njim drvé junaki.
Sedmi dan ob uri rani
na široki in prostrani
kralj Matjaž poljani ustavi
četo in junakom pravi.
Preleteli smo kot ptice
zemljo starega trinoga,
tamkaj žlahtna naša uboga
hude še trpi krivice.
Tu smo na svobodni grudi.
A naš rod, ki vzdihva v tlaki,
vreden je svobode tudi,
dragi bratje in junaki.
In zato vas v boj krvavi
kličem pod zastavo trojno.
Kdor udan ni brezpogojno,
lahko se nazaj odpravi.

Dokler solnce ne obsije
svobodne nam domačije,
smo do smrti ti udani,
vitezi reko mu zbrani.

In junaški boj so bili
v zvezi z bratskimi junaki,
naši bratje in rojaki,
zemljo vso osvobodili.

Ko se četa je vrnila
s kraljem pod domače krove,
se velika polastila
žalost duše je njegove.
Mnogo je svobode, pravi,
a še več udov, sirot
v naši širni očetnjavi.
Pa je zopet šel odtod,
solze plakajoč srebrne.
Bog ve, če še kdaj se vrne.

Ponatisk dovoljen
le z označbo vira.

Gledališki list izhaja vsako soboto in prinaša poročila o repertoarju Narodnega gledališča v Ljubljani, vesti o gledališki umetnosti pri nas in drugod, kratke članke o važnejših dramskih in opernih delih in njih avtorjih. Sodelujejo: Fran Albrecht, Anton Funtek, Pavel Golia, Fran Govekar, Matej Hubad, Friderik Juvančič, Pavel Kozina, Alojzij Kraigher, Ivan Lah, Anton Lajovic, Ivan Prijatelj, Ivan Vavpotič, Josip Vidmar, Oton Župančič in dr.

TISKA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI.